

A painting depicting the balcony scene from Shakespeare's 'Romeo and Juliet'. Romeo is seated on the balcony, leaning towards Juliet who stands below him. They are in a romantic embrace, about to kiss. The scene is set in a classical architectural setting with a balcony, a column, and a view of a city in the background. The lighting is dramatic, with a strong light source from the upper right, creating a golden glow.

КЛАСИЦИ ЕНГЛЕСКОГ ЈЕЗИКА

Виљем Шекспир

Ромео и Јулија

Превод Бранислава Г. Ромчевића

Наслов оригинала: *Romeo and Juliet*, by William Shakespeare.

Наслов превода: *Ромео и Јулија*, од Виљема Шекспира.

Аутор превода: Бранислав Г. Ромчевић.

Друго издање (интернетско). Број примерака: отворен интернетски тираж.

Уредник, издавач и штампар: Бранислав Г. Ромчевић, Новоградска 14, Београд.

Место и година штампања: Београд, 2017.

© 2015. **Бранислав Г. Ромчевић**. Сва права придржава Бранислав Г. Ромчевић. Ниједан део ове публикације не сме се репродуковати, држати у систему за похрањивање, или се преносити и умножавати у било ком облику или било којим путем – електронски, механички, фотокопирањем, снимањем звука или слике, или на било који други начин, нити икако комерцијално користити – без претходне писмене сагласности Бранислава Г. Ромчевића.

Ова електронска књига је у формату ADOBE PDF, са забраном копирања и штампања.

Садржај

О писцу и књизи	4
<i>Ромео и Јулија</i>	7
Појмовник преводиочев	151

О ПИСЦУ И КЊИЗИ

Виљем Шекспир (1564–1616), велики песник и највећи енглески – а по многима и светски – драмски писац, јесте један од генија чији живот, посебно онај његов део који се односи на стваралаштво, није ни издалека довољно документован. Пабирци документације – о крштењу, венчању, рођењу деце, опоруци, неким пословним трансакцијама – указују нам на човека који је збиља постојао, али нам не нуде задовољавајућу слику Шекспира–уметника. Ипак, зна се да је, из ко зна ког разлога, напустио родни Стратфорд на Авону и породицу негде 1588. и освануо у Лондону, где се – опет ко зна зашто – латио глумишта и као извођач и као писац текстова. Успешан од почетка до краја у обома, био је први који је своје песме и драме штампао и продавао публици, а постаје и сувласник чувеног позоришта „Глобус“. Позоришну каријеру окончава и повлачи се, 1611, у мировину у свој Стратфорд, с добицима који га сврставају у имућне. Прва збирка његових дела објављена је 1623. Опус му

обухвата скоро четрдесет драма – трагедија, историјских комада, и комедија – као и 154 сонета и пет дужих поема. Шекспир је своје драме писао највећма неvezаним стихом, обично у јампском пентаметру, и поетском прозом, користећи веома широк друштвено–историјски дијапазон при избору сижеа. Његова поетичност, интелектуални сензибилитет и очито мултидисциплинарно познавање људског друштва и цивилизације учинили су да су га књижевни посленици одавно ставили на врх светске књижевне пирамиде, на коме ће засигурно и остати у долазећим вековима. Такође одавно, неки су се запитали откуд те особине и вредности у релативно необразованог провинцијалца, па се из тог породила чувена контроверза о томе „ко је написао дела Шекспирова“. Наравно, она је, суштински, бесмислена, колико и питање да ли је „Илијаду“ или „Одисеју“ срочио баш Хомер. Иза „Хамлета“, заувек, стоји именски код „Шекспир“, ма ко био иза овог потоњег.

За трагедију „Ромео и Јулија“, једну од својих првенаца, Шекспир је сиже очито зајмио из поетских и прозних превода италијанске приче о двоје несрећних љубавника суочених са непомирљивом завадом својих породица. Та тема је класична, па се налази и у

Овидијевим „Метаморфозама“, у повести о Пираму и Тизби, коју је Шекспир употребио у комедији „Средолетне ноћи сан“. Кључ трагедије лежи у механизму који се дешава користио у тзв. комедији заблуда – у погрешном препознавању ситуације или идентитета. Ромео и Јулија, деца сукобљених породица у Верони, напречац се заљубљују једно у друго и тајно се венчавају, али Ромео мора бежати у прогонство у суседну Мантову, јер је у међувремену, изазван, у двобоју убио Јулијиног рођака. Да би избегла брак с грофом Парисом, који јој родитељи намећу, Јулија прихвата план фратра Ловренца, свог духовника, да попије смећу која ће довести до привидне смрти, па да је Ромео тајно одведе из породичне гробнице кад се она пробуди. Погрешно обавештен да је она збиља умрла, Ромео долази у гробницу и убија се отровом крај ње, а она се, пробуђена, видевши га мртва, убија његовим ножем. Породице се мире над својом мртвом децом. Шекспир радњу прожима елементима комедије и уводи занимљиве споредне личности. Врло популарна за његова живота, ова трагедија, уз „Хамлета“, Шекспирово је најизвођеније дело до дана данашњег.

Бранислав Г. Ромчевић

РОМЕО И ЈУЛИЈА

ЛИЦА

СКАЛА, Кнез веронски.

ПАРИС, млад племић, рођак Кнежев.

МОНТЕКИ, глава куће која је у завади с кућом Капулета.

КАПУЛЕТ, глава куће која је у завади с кућом Монтекија.

СТРИЦ КАПУЛЕТОВ.

РОМЕО, син Монтекијев.

МЕРКУЦИЈЕ, рођак Кнежев, пријатељ Ромеов.

БЕНВОЉО, нећак Монтекијев, пријатељ Ромеов.

БАЛДО, нећак Госпе Капулет.

ФРАТАР ЛОВРЕНЦ, фрањевац.

ФРАТАР ЈОВАН, из истог реда.

ВАЛТАЗАР, слуга Ромеов.

САМСОН, слуга Капулетов.

ГРЕГОР, слуга Капулетов.

ПЕТАР, слуга Јулијине даде.

АВРАМ, слуга Монтекијев.

Апотекар.

Три Свирца.

Паж Меркуцијев; Паж Парисов; још један Паж;

Пандур.

ГОСПА МОНТЕКИ, жена Монтекијева.

ГОСПА КАПУЛЕТ, жена Капулетова.

ЈУЛИЈА, кћер Капулетова.

ДАДА Јулијина.

Грађани Вероне; мушки и женски рођаци обеју Кућа;

Крабуље, Стражари, Чувари и Пратиоци.

Хор.

МЕСТО РАДЊЕ: Верона; једном (у петом чину),

Мантова.

ПРОЛОГ

Наступи Хор.

Хор: Две куће, подједнаке у части,

У Верони лепој, где се радња ставља,

Нов раздор зачну из старе мрзости,

Где крв fina руке fine каља.

Из кобних крста тих двају душмана

Живот доби пар звездом клетих љубавника,

Чија несрећна пропаст дирљива

Смрћу њином копа сукоб родитеља.

Страшни прекид љубави им смрћу жигосаном,
И истрајност беса родитеља им,
Коју, сем краја деце им, ништа не могаше макнути,
Сад су бине нам посао двосатни;
Који ако ушима марним пратите,
Шта ту фали, труди нам тежиће да исправе.

ЧИН 1, ПРИЗОР 1. *Верона. Трг.*

*Наступе Самсон и Грегор из куће Капулета,
оружани мачима и штитима.*

Самсон: Грегоре, части ми, угаљ носит нећемо.

Грегор: Не, јер, тад бисмо угљари били.

Самсон: Мним, ако се разгнеavimo, исукаћемо.

Грегор: Јест, жића ти, исучи врат из крагне.

Самсон: Ја брзо ударим, кад кренем.

Грегор: Ал' не кренеш брзо да удариш.

Самсон: Покрене ме пас из куће Монтекија.

Грегор: Кренути је мрдати; а бити храбар је стојати;
стог, ако си покренут, ти бежиш.

Самсон: Пас из куће те мене ће покренути да стојим:
узећу страну до зида сваком момку ил' девојци
Монтекија.

Грегор: То показује да си слаботиња; јер најслабији
иде до зида.

Самсон: Тачно; и стог жене, јер су суд слабији, увек буду до зида гурнуте: ја ћу стог одбијати од зида момке Монтекија, а његове девојке до зида гурати.

Грегор: Завада је измеђ наших газда и нас, момака њиних.

Самсон: Свеједно, хоћу да испаднем тиран: кад свршим борбу с момцима, бићу свиреп с девојкама, и главе им одсећи.

Грегор: Главе девојака?

Самсон: Јест, главе девојака, или њине главе девичје; прими то у ком хоћеш смислу.

Грегор: Оне што то осете морају одредити смисао.

Самсон: Мене ће осетити док могу да стојим; а зна се да сам комадешка меса.

Грегор: Добро је што ниси риба; да јеси, био би сушен бакалар. Исукуј алатку! Ево стижу двојица из куће Монтекија.

[Наступе Аврам и Валтазар.]

Самсон: Голо ми оружје исукано је: свади се, а ја ћу ти леђа чувати.

Грегор: Шта! Окренућеш леђа и побећи?

Самсон: Не бој се за ме.

Грегор: Не, госпе ми; да се плашим за те!

Самсон: Да закон држимо на својој страни; нек они

почну.

Грегор: Намрштићу се док пролазе, па нек то приме како хоће.

Самсон: Јок, како смеју. Загришћу палац на њих, што је брука за њих ако трпе.

Аврам: Гризеш ли ти то палац на нас, господине?

Самсон: [Постранце Грегору.] Је л' закон на нашој страни ако кажем да?

Грегор: Не.

Самсон: Не, господине, не гризем палац на вас, али гризем палац, господине.

Грегор: Свадиш ли се ти то, господине?

Аврам: Свадим, господине? Не, господине.

Самсон: Ако се свадиш, ја сам за те: служим човека ваљаног ко и ти.

Аврам: Не бољег.

Самсон: Дакле, господине.

Грегор: Кажи „бољег“: ево стиже један од рођака мог газде.

Самсон: Да, бољег, господине.

Аврам: Лажеш.

Самсон: Исукујте, ако сте мушки. Грегоре, сети се свог жестоког ударца. [Боре се.]

[Наступи Бенвољо.]

Бенвољо: Раздвојте се, луде!

Уточите маче; не знате шта чините. *[Обара им мачеве.]*

[Наступи Балдо.]

Балдо: Шта, исукао си међ тим кукавним геацима?

Окрени се, Бенвољо, осмотри смрт своју.

Бенвољо: Само чувам мир: мач уочи свој,

Ил' га раби да са мнош те људе раздвојиш.

Балдо: Шта, исукао а прича о миру! Мрзим ту реч,

Ко што мрзим пакао, све Монтекије, и тебе:

Ево ти на, кукавице! *[Боре се.]*

[Наступи неколико њих из обеју кућа, који се придруже борби; потом наступе Грађани, с буцама.]

Први Грађанин: Буце, косири, партизане! Удри!
Обори их!

Доле Капулети! Доле Монтеки!

[Наступи Капулет, у кућној хаљи, и Госпа Капулет.]

Капулет: Каква је то галама? Дај ми мој мач дуги,
хеј!

Госпа Капулет: Штаку, штаку! Што мач тражиш?

Капулет: Мач мој, велим! Монтеки стари стиже,

И витла сечивом да ме чика.

[Наступе Монтеки и Госпа Монтеки.]

Монтеки: Лупежу Капулете! – Не држи ме, пусти ме.

Госпа Монтеки: Нећеш ногу мрднути да душмана тражиш.

[Наступи Кнез, с Пратиоцима.]

Кнез: Бунцијски поданици, душмани мира,
Скврнитељи тог челика на комшији прљаног –
Зар неће да слушају? Шта, хеј! Људи, звери,
Што гасите плам свог беса штетног
Врелима рујним што теку вам из вена,
Под претњом муке, из тих шака крвних
На тле баците оружје вам злоћудно,
И чујте изреку свог гневног кнеза.
Три градска метежа, живом речи зачета
Од тебе, стари Капулете, и Монтеки,
Трипут мир улица нам реметише,
И часне грађане Вероне натераше
Да одбаце озбиљне украсе пристојне,
Да машу старим партизанама, у шакама исто старим,
Снетљивим од мира, да крше мржњу вам снетљиву.
Ако икад нам опет улице реметите,
Животи вам платиће губитак мира.
Засад, сви други одлазите:
Ти, Капулете, поћи ћеш са мном;

А Монтеки, дођи по подне,
Да сазнаш шта даље изволимо у ствари тој,
У стари Слободград, судиште нам навадно.
Још једном, под претњом смрћу, сви људи разлаз.

[Изађу сви сем Монтекија, Госпе Монтеки, и Бенвоља.]

Монтеки: Ко тој свађи старој нов пипац стави?

Кажи, нећаче, беше л' ту кад поче?

Бенвољо: Ту беху слуге твог супарника,

И твоје, у тучи пре но што приђох:

Исуках да их раставим; тог часа стиже

Балдо љути, са мачем спремним,

Којим, док сипаше пркос у уши ми,

Витлаше око главе и секаше ветар,

Што, неповређен тим, сикташе презриво на њ.

Док мењасмо убоде и ударце,

Још више их стиже, те се бораху на једној од страна,

Док кнез не стиже и обе не растави.

Госпа Монтеки: О, где је Ромео? Виде л' га данас?

Баш ми је мило што не би у тучи тој.

Бенвољо: Госпођо, сат пре но што Сунце штовано

Гвирну кроз златни прозор истока,

Узмућен ум ме наведе да шетам ван,

Где, испод луга смокве

Што расте на запад од ове стране града,

Ходећи тако рано видех вам сина.
К њему кретох, но он ме познаде
И откр се у заклон шуме.
Ја, мерећи склоности му својим,
Што су најживље кад су најсамије,
Следих ћуд своју не следећ његову,
И радо избегах тог што клисну од мене.
Монтеки: Многог је јутра виђан тамо,
Где сузама увећава свежу росу јутарњу,
Облачју додајући још облачја уздасима дубоким.
Но чим би сунце разгаљујуће
На истоку најдаљем почело вући
Завесе тамне с постеље Авроре,
Са светлости се откр ада мој нујни син,
И самцат се у соби својој утори,
Затвори прозоре, леп дан искључи,
И себи направи вештачку ноћ.
Црном и кобном мора се та ћуд казати
Ако савет добар узрок не склони.
Бенвољо: Дични мој ујаче, знаш ли узрок?
Монтеки: Нит знам нит могу од њега сазнат.
Бенвољо: Јеси л' га икако салетао?
Монтеки: И ја и многи другови други,
Но својих осећања светник он

Себи је – нећу рећи колико добар –
Но себи тако тајновит и тако затворен,
Тако далек од сондаже и открића,
Ко што је пуп гризен црвом злобним,
Пре но што лате слатке може ваздуху ширити,
Ил' своју лепоту Сунцу приказати.
Да сазнат можемо откле расту му јади,
Лек бисмо, ко и да сазнамо, дали ради.

Бенвољо: Ево га долази: стог, молим, одступи ти;
Сазнаћу недаћу му, ил' много ускраћен бити.

Монтеки: Бих да срећан си останком тако
Да чујеш исповед праву. Де, госпо, идемо. [*Изађу
Монтеки и Госпа Монтеки.*]

[*Наступи Ромео.*]

Бенвољо: Добро јутро, рођаче.

Ромео: Зар дан је тако млад?

Бенвољо: Управо тек девет откуца.

Ромео: Ајме! Тужни сати чине се дугим.

Беше л' то отац мој што тако одбрза?

Бенвољо: Он. Каква туга дужи сате Ромеове?

Ромео: Што нема то што, кад се има, крати их.

Бенвољо: Заљубљен?

Ромео: Од – .

Бенвољо: Одљубљен?

Ромео: Одстрањен од њене склоности, тамо где љубим.

Бенвољо: Вај, да љубав, тако блага вида,
Тако тиранска буде у кушњи!

Ромео: Вај, да љубав, чији вид још замућен је,
Види, без очију, стазе свом хтењу!
Где ћемо ручати? – О, мај! Каква то туча беше овде?
Не говори ми, јер све сам чуо.

Ту доста се о мржњи ради, но више о љубави.

О, љубав свадљива! О, мржња нежна!

О, било шта ни од чег створено!

О, тешка лакоћа! Таштина озбиљна!

Хаос наказни од обличја изгледних!

Перо оловно, дим светли, ватра хладна, здравље
болесно!

Још будни сан, што није што јесте!

Ту љубав ћутим ја, који не ћутим љубав у том.

Зар се не смејеш?

Бенвољо: Не, рођо, пре плачем.

Ромео: Мили друже, због чега?

Бенвољо: Због тлачења твог доброг срца.

Ромео: Па такав је преступ љубави.

Јади ми леже тешко у грудима,

Које умножићеш ако их стиснеш

С још својих: та љубав што је показа
Додаје јада још премногим мојим.
Љубав је дим уздигнут с паром уздаха;
Кад се пречисти, ватра искрава у очима љубавника;
Кад се узмути, море што љубавника сузе га хране:
Шта је још? Лудња најразборнија,
Загушна жуч и окрепно слатко.
Збогом, рођо мој.

Бенвољо: Полако! Поћи ћу с тобом;
И ако ме оставиш тако, вређаш ме.

Ромео: Пих! Изгубих се; нисам туна;
Ово Ромео није; он другде је

Бенвољо: Реци ми збиљно, кога то волиш?

Ромео: Шта, да уздишем и кажем ти?

Бенвољо: Уздишеш! Ма не.

Но збиљно ми реци кога.

Ромео: Кажи бонику да збиљно завештај прави:

Ах, реч лоше бирана неком ком тако је лоше!

Збиљно, рођаче, волим једну жену.

Бенвољо: Погодих тако близу кад помислих да
волиш.

Ромео: Истински добар циљач! А лепа је та што је
волим.

Бенвољо: Истински леп циљ, рођо лепи, најпре се

згоди.

Ромео: Е, у том хицу промашујеш: та се згодити не да
Стрелом Купидоновом; памет Дијанину има;
А ко јак доказ добро оружане чедности,
Живи неповређена слабим детињским луком љубави.
Неће да трпи опсаду израза љубавних,
Ни чека налет очију напасних,
Ни свој скут шири злату светозаводном:
О, лепотом је богата, сирота само
Што кад умре с лепотом мре јој обиље.

Бенвољо: Значи да закле се да увек чедно живи?

Ромео: Да, и у тој штедњи расип голем прави,
Јер лепота строгошћу јој гладњена
Одсеца лепоту од свег потомства.
Прелепа је, премудра, мудро прелепа,
Да блаженство заслужи чинећи да очајавам:
Одрекла се да воли, и у том завету
Живим мртав ја, који живим да то причам сад.

Бенвољо: Послушај ме, заборави да мислиш на њу.

Ромео: О, учи ме како да позабим мислити.

Бенвољо: Дајући слободу очима својим:
Истражи лепоте друге.

Ромео: То начин је
Да врсна њена још се испита:

Те маске срећне што чела љубе госпи красних
Чине, јер црне су, да мислимо да красно крију;
Који ослепи позабит не може
Драго благо свог вида згубљеног:
Покажи ми драгу што јако је красна,
Чем јој лепота служи до ко нота
Где читат могу ко надмаши то јако красно?
Збогом: да позабим не можеш ме учити.

Бенвољо: Намирићу наук тај, ил' дужан мрети.

[Изађу.]